Kjell Arne Siversten
Vikingveien 292
8360 BØSTAD

Saksb.: Espen Olaf Henriksen
e-post: fmnoehe@fylkesmannen.no
Tlf: 75531603
Vår ref: 2013/3248
Deres ref:
Vår dato: 25.1.2016
Deres dato: 27.5.2015
Arkivkode: 433.2

Svar på søknad om utsetting av utenlandske treslag - Kjell Arne Sivertsen - 76/6 - Vestvågøy

Vi viser til din søknad av 20. juli 2015 og e-poster fra oss av 17.august og 1.desember.

Vedtak
Fylkesmannen avslår søknaden om tillatelse til utplanting av 4000 lutzgran til skogproduksjon på gnr. 76/6 i Vestvågøy kommune. Vedtaket er gjort med hjemmel i forskrift om utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål, jf. naturmangfoldloven § 30.

Bakgrunn
Kjell Arne Sivertsen har i søknad av 20.7.2015 søkt om tillatelse til utsetting av 4000 lutzgran til skogproduksjon på et felt på ca. 8 daa på eiendom 76/6 i Vestvågøy kommune.

Grunnlaget for avgjørelsen
Det følger av naturmangfoldlovens § 30 at utsetting av utenlandske treslag krever tillatelse fra ansvarlig myndighet, og at slik tillatelse ikke kan gis hvis det er grunn til å anta at utsettingen vil medføre vesentlige uheldige følger for det biologiske mangfold.

Forskrift om utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål ble fastsatt ved kgl. res. av 25.5.2012. Miljødirektoratet er ansvarlig myndighet etter forskriften. Myndighet til å behandle søknader og gi tillatelser etter forskriften har blitt delegert til Fylkesmannen.

Saken skal også vurderes etter prinsippene i naturmangfoldlovens §§ 8 til 12.

Begrunnelse
Forskrift om utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål skal hindre at planting av utenlandske treslag påvirker mangfoldet i naturen negativt. Fylkesmannen har derfor vurdert mulige naturverdier i selve plantefeltet, og om man kan forvente spredning av lutzgran som kan gi uheldige følger for spesielle naturverdier (viktige naturtyper, verneområder eller forekomst av rødlistearter) i områdene rundt plantefeltet.

Lutzgran er en hybridart mellom sitkagran og kvitgran som er hjemmehørende i Canada og Alaska. Selv om arten er en hybrid, så har den evnen til å formere seg med frø. Artsdata-banken har vurdert lutzgran til å være en art med *lav risiko* (LO) (Fremmede arter i Norge, 2012). Nyere registreringer har bidratt til økt kunnskap om spredningsevnen til lutzgran. Miljødirektoratet skriver i et vedtak av 5.10.2015 at en i den senere tid har fått flere

eksempler på at lutzgrana sprer seg like intenst som sitkagran, og at det ut fra en føre-var-tankegang er best å operere med sitkagran/lutzgran-komplekset. Direktoratet skriver også at trusselen mot stedegent naturmangfold fra lutzgran vil være den samme som fra sitkagran. Sitkagran er av Artsdatabanken vurdert som en art med *svært høy risiko* (SE). Ut fra dette vurderer Fylkesmannen søknader om utplanting av lutzgran med utgangspunkt i at treslaget har svært høy risiko for spredning, særlig til åpne kulturpåvirkede arealer og boreal hei.

Det er ventet ny veileder til forskrift om utsetting av utenlandske treslag i løpet av første halvår 2016. Denne veilederen ventes å avklare under hvilke forutsetninger det eventuelt kan være rom for å gi tillatelser til utplanting av lutzgran. Inntil denne veilederen foreligger må Fylkesmannen legge stor vekt på utfallet av tidligere klagebehandlinger i Miljødirektoratet, slik det er gjort i denne saken.

Med tanke på risikoen for spredning må det legges vekt på naturverdier også utenom selve plantefeltet. Ifølge *Kunnskapsstatus for spredning og effekter av fremmede bartrær på biologisk mangfold* (DN-utredning 8-2012) kan bartrær under gitte betingelser spre seg flere kilometer fra mortreet.

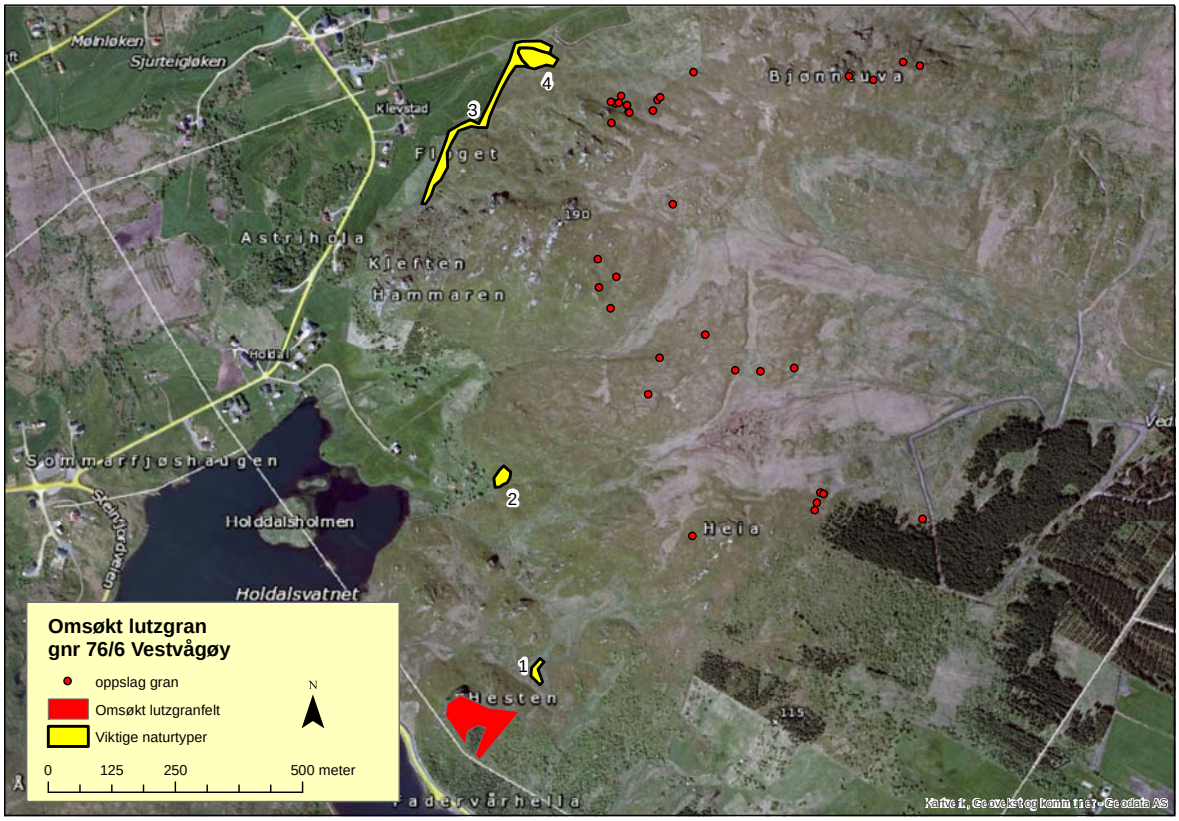
Fylkesmannen mottok 19.11.2015 rapport fra naturtypekartlegging av utplantingsfeltet og heiområdene på nordsiden, utført av Miljøfaglig utredning (notat 2015-N20). Vi har også vurdert tilgjengelig informasjon om utplantingsfeltet og nærområdene fra Naturbase, Artskart og Norsk institutt for bioøkonomi. I tillegg har vi gjennomført en egen befaring der vi kartla oppslag av granplanter (sitka- og/eller lutzgran) i heiområdene nord og nordøst for det omsøkte plantefeltet.

Utplantingsfeltet består ifølge markslagskartet av uproduktiv lauvskog og jorddekt fastmark. I naturtypekartlegginga ble det ikke påvist spesielle naturverdier i det omsøkte utplantingsfeltet. Det ble imidlertid påvist fire lokaliteter av viktige naturtyper som ligger mindre enn 1,5 km fra utplantingsfeltet (se figur 1). To av disse (nr. 1 og 4 i fig. 1) er kilder, som er en naturtype som ikke er spesielt sårbar for spredning av gran. De to andre (nr. 2 og 4 i fig. 1) er imidlertid naturbeitemarker med verdi «Viktig – B». Naturbeitemark er blant de åpne og kulturpåvirkede naturtypene som er utsatt for gjengroing og spredning av gran. På lokalitet nr. 2 (Holdal sør) ble det funnet ravnerødspore *Entoloma corvinum*, som er en rødlistet beitemarksopp (NT – nær truet). Ifølge kartleggerne har beitemarkslokalitetene klart potensial for flere arter beitemarksopp, også rødlistearter.

Miljøfaglig utredning vurderer den umiddelbare faren for spredning og etablering av gran fra omsøkt planting og ut i kartlagt naturbeitemark som liten. De påpeker imidlertid at naturbeitemark er en naturtype som er utsatt for stor samlet belastning i regionen. Det aktuelle tiltaket medfører en viss risiko for etablering av uønskede arter og reduserer samtidig områdets samlede verdi som beitelandskap for husdyr. Tiltaket må derfor regnes som en belastning på naturtypen.

Nord-nordøst for det omsøkte plantefeltet ligger et heiområde på ca. 1 km^2 som inngikk i naturtypekartlegginga utført av Miljøfaglig utredning (avgrenset omtrent av høydene Heia, Hesten, Kleften/Hammaren og Bjønntuva, se fig. 1). Med unntak av enkelte myrpartier ble disse arealene klassifisert som kalkfattig boreal hei. Boreal hei ble rødlistet med status DD (kunnskapsmangel) i Norsk rødliste for naturtyper (2011), men områder med kalkfattig boreal

hei er ikke definert som viktig naturtype[1]. Miljøfaglig utredning skriver: […] *selv om heia her bare er kalkfattig, ligger den i en region hvor denne naturtypen er i meget sterk tilbakegang som følge av gjengroing. Sannsynligvis er det få tilsvarende store boreale heier i like god hevd i Lofoten. Samlet belastning på boreal hei må derfor betegnes som stor.*

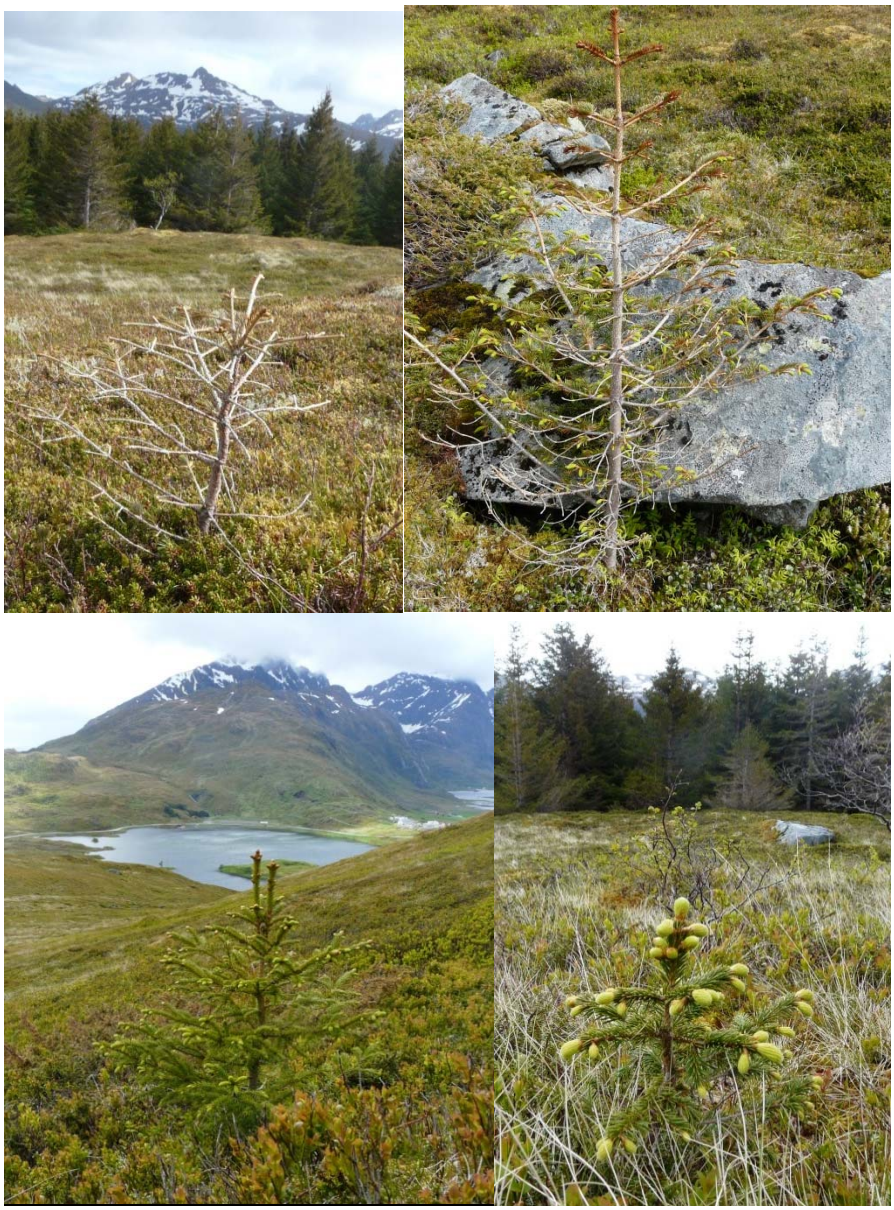
Figur 1. *Plassering av omsøkt felt, funn av unge granplanter i heiområdene og lokaliteter av viktige naturtyper (nr. 1 og 4 er kilder med verdi C, nr. 2 og 3 er naturbeitemark verdi B).*

Området mellom Holdal og Bøstad er allerede belastet med spredning av frø fra sitkagran. Det er blant annet et plantefelt på over 250 daa ca. 750 m øst-nordøst for det omsøkte utsettingsfeltet. Ifølge skogbrukskontoret for Lofoten og Vesterålen (Sortland kommune) består mye av den plantede skogen i området av sitkagran som ble plantet ca. 1965-75. En kan dermed regne med at det i ganske mange år har foregått spredning av sitkagranfrø i området. Fylkesmannen gjennomførte 12.6.2015 en befaring i heiområdet. I løpet av 5 timer ble det funnet 38 granplanter (lutz- eller sitkagran) som var mer enn 50 m fra etablerte plantefelt (se figur 1). Vi gjorde ikke forsøk på om disse ungplantene var sitka- og/eller lutzgran. Siden lutzgran er en krysning med varierende innslag av sitka-trekk, kan det være vanskelig å skille lutzgran fra sitkagran før trærne har fått kongler. Granplantene var gjennomgående små (< 1 m) og i varierende tilstand (figur 2). Deler av den lavereliggende delen av lyngheia (mellom Hesten og Hammaren) ble også gjennomgått, men her ble det

[1] Faktaark for boreal hei

ikke funnet granplanter. Det er uansett fastslått at sitka- og/eller lutzgran viser evne til å spre seg i området.

Negative virkninger av utenlandske treslag kan i noen tilfeller først komme til syne etter mange år som viltvoksende. Det er derfor viktig å være føre-var og sikre at plantet lutzgran ikke spres utenfor plantefeltet. Etter naturmangfoldloven (§ 11) er det tiltakshaver som må dekke kostnadene ved å hindre eller begrense skade på naturmangfoldet. Dette vil omfatte tilsyn og fjerning av trær som eventuelt sprer seg ut fra plantefeltet. I det aktuelle området var det ingen åpenbar sammenheng mellom hvor vi fant oppslag av gran og eksisterende plantefelt i området (jf. figur 1). Det virker dermed vanskelig å se for seg en ordning der den enkelte grunneier skal være ansvarlig for å holde kontroll på spredning ut fra egne plantefelt.

Figur 2. *Oppslag av sitka- eller lutzgran i heiområdene.*

Vår samlede vurdering er at den omsøkte utplantingen vil øke belastningen av fremmede arter på naturbeitemark og boreal hei som ligger mindre enn 1,5 km fra plantefeltet. Økning av areal med plantefelt og spredning av gran ut fra disse kan også gå ut over beitebruk som er nødvendig for å opprettholde de kulturbetingede naturtypene i området. Det er allerede registret spredning av utenlandske treslag i området, og søker har ikke lagt fram en plan for hvordan videre spredning kan unngås. Det er dermed en mulighet for at utplanting vil få uheldige følger for biologisk mangfold. Hvis det ikke foretas nye utplantinger i området vil den samlede belastningen over tid gå ned, etter hvert som eksisterende felt avvirkes. Vi avslår derfor søknad om utplanting av lutzgran på gnr. 76/6 i Vestvågøy kommune.

Saksopplysninger
Det kan klages på vedtaket innen 3 uker etter at brevet er mottatt, jf. forvaltningslovens regler. Klagen sendes til Fylkesmannen i Nordland og avgjøres av Miljødirektoratet hvis Fylkesmannen ikke omgjør eget vedtak.

Med hilsen

Sveinung Bertnes Råheim (e.f.)
Seksjonsleder

Espen Olaf Henriksen
seniorrådgiver

Dette brevet er godkjent elektronisk og har derfor ikke underskrift.

Kopi til:

Vestvågøy kommune	Postboks 203	8376	Leknes
Sortland kommune	Postboks 117	8401	Sortland
Miljødirektoratet	Postboks 5672 Sluppen	7485	TRONDHEIM